

Q. D. B. V. 044
DISSERTATIO JURIDICA INAUGURALIS 498
DE 9

EXPEDITIONE
ACTUUM 1711 6^a

JUDICIALIUM
EXTRAJUDICIALI,
ET IN LOCO PRIVATO,

QUAM
ANNUENTE DIVINA GRATIA,

AUSPICIIS
RECTORIS MAGNIFICENTISSIMI
FRIDERICI AVGVSTI,
PRINCIPIS REGII ET SAX. HERED. ETC. ETC.

PRÆSIDE
DN. GEORG. BEYERO, J. U. D.
PANDECT. IN ACADEMIA WITTEBERGENSI P. P.
ET DICASTERIORUM, QUÆ IBIDEM FLORENT,
ASSESSORE GRAVISSIMO,

PRO LICENTIA GRADUQUE DOCTORIS
PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI EXPONET
GOTTLOB RIVINUS, LIPSIENSIS.
DIE V. OCTOBR. AN. MDCC XI.

VITEMBERGÆ, LITERIS GERDESIANIS.

EXPERIMENTUM
ACTUM

JUDICIALIUM
EXTRAJUDICIALIUM

ET IN LOCO PRIVATO
QUAM
ANNUNTIATE DIVINA GRATIA

FRIDERICI AVGVSTI
BRITANNIAE REGNI PRINCIPIS ELECTORIS
SAXONIAE

IN GEORGIO REVO. M.D.
LONDINI IN AUSTRIA VICE REGIS
IN DISTRICTU REGNI SUEBIAE
MAGISTRO CANTUARUM

PROFESSORIS ASTRONOMICAE DOCTORIS
ET ASTRONOMICAE MAGISTRI
GOTTFRIDI WILHELMI LEIBNITZII

499.

I. N. J.
DE

EXPEDITIONE ACTUUM
JUDICIALIUM EXTRAJUDICIALI
ET IN LOCO PRIVATO.

§. I.

Agna quidem vis eorum esse solet, quæ a iudice, in loco iudicii peraguntur, quin quoque nonnulli actus necessario ibidem expediri debent, nihilominus tamen, cum iudici perpetuo cohæreat jurisdictionis exercitium, & cognoscendi facultas, multa sapissime extrajudicialiter

& in ædibus privatis ab eodem suscipiuntur, quæ eundem effectum ac si revera in loco iudicii facta fuissent, producant: multa ulterius negotia pertractantur in loco privato, remoto plane iudice, quibus jura & usus fori eandem validitatem adscribunt, quem producerent, si actualiter in iudicio fuissent instituta, qua de re dum exantlatis feliciter examinibus, disputationem proponendam meditor inauguralem, nonnulla non attenta diffin-

A 2

ctio-

etione, quæ vulgo inter actus voluntariæ & contentiosæ jurisdictionis intercedit, de iis differere animus est. Faxit divina gratia, ut in sanctissimi ejus nominis gloriam cedant.

§. II.

Testamentum primo se loco offert, quod in *judiciale* & *extrajudiciale*, seu *privatum* dispesci, plus quam notum est; prius judici pro tribunali sedenti præsentibus Assessoribus & Actuario ab ipso Testatore est offerendum. DAN. MOLLER *ad Const. 3. P. 3. n. 13.* posterius adhibito Notario in loco privato & extrajudicialiter adhibitis consuetis solennitatibus perficitur. Cum vero Testamenti factio sit voluntariæ jurisdictionis, cuicumque judici alias etiam incompetenti Testamentum domi & privatim conscriptum in loco judicii offerri & ab eodem insinuatio ad acta peti potest. JOH. CHRIST. HEROLD. *Conf. 16. n. 34.* Contra, si quis morbo correptus & lecto affixus se declarare velit, quomodo post mortem suam fieri cupiat, cum ipsi judicem adire non liceat, requirere hunc potest, ut veniat ad ipsum, & in ædibus suis tanquam in loco privato vel recipiat testamentum scriptum, vel audiat nuncupativum, & tunc iridem judiciale ac coram Actis factum dici meretur, DN. CASP. HENR. HORNIUS *Consultat. Class. 6. Respons. 38. n. 1.* quicquid contrarius esse videatur HERM. VULTEIUS. *Consil. Marpurg. Vol. 1. Conf. 34. n. 55.* Quemadmodum expresse disponit *Constit. Elect. 3. P. 3. verbis:*

Wo auch Gerichts = Personen von Gerichtswegen zu einem/der krank ist in seine Behausung auf sein Erfodern geschickt/ und er vor ihnen ein Testament machet / so wird es davor gehalten/ als wäre es coram Actis, und vor Gerichte geschehen.

Nam

Nam Acta ibi intelliguntur, ubi aliquid fit auctoritate judicis, quocunque etiam in loco extra judicium. CARPZ. in Proc. Tit. 2. Artic. 4. n. 8. 9. 32. quæ verba *Const. Elect.* insimul innuunt, non sufficere, si testator ipsemet, vel alius ejus nomine privatim, quosdam e senatu vel judicio ad id roget, tanquam testes, sed necesse esse, ut senatus vel judex ipsemet a testatore vel alio ejus nomine rogatus personis illis, quæ sunt in officio injungat, ut testamenti factioni nomine senatus, vel judicis intersint. MOLLER. ad dict. *Constit.* n. 25. CARPZ. P. 3. *Const.* 3. Def. 20.

§. III.

Quaquam vero de jure communi sufficiat testamentum judici & Actuario in loco privato offerri: DN. HORN. *Class.* 16. *Respons.* 30. n. 1. Nec ullum dubium, quin per consuetudinem tale quid introduci possit, CARPZ. P. 3. *Const.* 3. def. 19. Nihilominus de Jure Saxonico necesse est, ut Actuarius duoque Scabini adhibeantur ad confectionem Testamenti judicialis extra locum judicii, *Decis. Elect.* 45. Nam ad judicium extra tribunal judiciale formandum, ut affideant etiam Scabini, pro forma requiritur *Cap. enim II. X. de Probat. & Constit. Elect.* 3. P. 3. in plurali loquitur de personis judicialibus SCHILTER. *Exercit. ad ff.* 38. *Tb.* 37. CARPZ. P. 3. *Const.* 3. def. 17. num. 11. aut una saltem persona judicialis cum Actuario sufficit, si huic a Domino jurisdictionis in genere plenarium jurisdictionis exercitium demandatum fuerit, quod confirmat *Decis. Elect.* 73. Contra ipse judex præsens esse non tenerur, cum nullibi ejusdem præsentia ad validitatem actus requiratur, quod quoque dicendum de præfectis, quippe quibus cum a Principe concredita sit jurisdictio

dictionis administratio, merito subdelegandi potestas tri-
 buenda, vid. DN. JOH. BALTHAS. WERNHER. *Select.*
Obs. 23. P. 1. unde sponte fluit, apud judicem solum, vel
 quæstorem, domi suæ existentem, insinuationem testa-
 menti factam, nullius esse momenti. CARPZOV. *Part.* 3.
Const. 2. def. 7. MOLLER. *ad dict.* *Constit.* n. 41. & hæc qui-
 dem recte se habent, quotiescunque judex recipit Te-
 stamentum in ædibus ejusdem jurisdictioni subjectis;
 sed, quid si eidem in loco privato extra limites jurisdic-
 tionis suæ sito v. g. Rectori, aut præfecto, in civis op-
 pidani domo declaratum, vel insinuatam fuerit testa-
 mentum, an id jure facere poterit judex alias incom-
 petens ratione personæ? Scio equidem jure antiquo
 Romano Exercitium Actuum voluntariæ jurisdictionis
 nullam causæ cognitionem requirentium, non solum
 extra tribunal judicii, sed extra territorium jus dicentis
 permitti. L. 2. ff. de offic. Proc. §. 2. J. de Libertinis. L. 36. §. 1.
 ff. de Adoptionibus L. 17. §. 1. ff. de Manum. Vindict. At enim
 vero mores nostri & status Imperii Germanici, uti
 olim erat, commodam applicationem ad tempora nos-
 tra respuunt, siquidem sceptrum Romanum tenente
 Justiniano, jurisdictio saltem erat ministerialis, nec ali-
 cujus privati Patrimonio adscripta, adeoque nemo Ma-
 gistratum conquerendi gaudebat facultate, quod su-
 prema potestas, cui perpetuo liberum desuper dispo-
 nendi arbitrium reservatum erat, voluntariæ jurisdic-
 tionis exercitium aliis Magistratibus in alieno Terri-
 torio concesserit, Contra his nostris moribus superio-
 ritas & jurisdictio ut plurimum patrimonialis & cum
 certo Territorii districtu vel fundo, vel etiam sine fun-
 do in certum Territorium districtum vel fundum per
 infeu-

infeudationem aliamve concessionem titulo sæpius oneroso concessa, ut ne quidem a concedente interverti ac quicquam in præjudicium illius suscipi queat, quare multo minus ab alio iudice, qui alias extra Territorium pro privato habetur, ejusmodi actus jurisdictionis suscipi poterit. Nam jurisdictio adhæret tantum personæ in districtu jurisdictionali, extra hanc iudex habetur pro privato, HEROLD. *Conf.* 27. n. 104. nec auctoritatem aliquam judicialem habet PHILIP. *ad Decif.* 44. *Obs.* 1. n. 41. 42. ut taceam, iudici, alias ordinario & competenti, hac ratione commodum sportularum adimi, frustra denique peti exemplum a Notariis, & aliud sit testamentum iudiciale, aliud privatum, & extrajudiciale, ut adeo analogiæ juris neutiquam advertari arbirrer, si testamento tali vim judicialis testamenti denegare, actumque talem pro turbatione jurisdictionis haberi velis. Consentit MENOCHIUS *Conf.* 48. n. 59. MATTH. COLER. *d. Process. Execut. P. 2. cap. 1. n. 9.* GUIDO PAPA *quest.* 325. quanquam fortasse praxin fori reclamantem invenias. CARPZ. *Dec.* 293. *per tot. conf.* DN. HORN. *Class.* 7. *Responf.* 43. *per tot.*

§. IV.

Ad mortem damnatus vel in carcere vel in loco executioni destinato, moribus nostris fecus ac quondam de jure civili, condere potest Testamentum, interim adhibere debet solennitates consvetas. His enim neglectis invalidum erit. Hinc ANTON. FAB. *in Cod. L. 6. tit. 5. dec.* 23. nullum pronunciat testamentum, quod factum coram Commentariensi in carcere præsentibus duobus testibus.

§. V. Spe-

§. V.

Specialem casum commemorat jamjam nominatus FAB. *L. 6. tit. 5. d. 3.* ubi quis Testamento suo adjece-
rat clausulam derogatoriam, apposita nominatim causa,
ut sibi prospiceret testator adversus periculum, quod
videbat imminens futuræ abductionis in domum Sem-
pronii, prævidens scilicet, fore, ut eo translatus aliud
testamentum in favorem ejus facere cogereetur: Post
tres quatuorve dies testator in domum Sempronii ab-
ductus testamentum in favorem ejus condebat, testa-
mentumque prius revocabat, hinc de validitate poste-
rioris dubitabatur, & istas facti circumstantias, habita-
potissimum loci ratione, quod mutatio voluntatis in
domo ipsius instituti facta magnam securæ coactionis
& violentiæ conjecturam præbuisse, adeoque testa-
mentum illud infirmasse, & hinc in senatu Sabaudiaë
pro nullo declaratum fuisse pluribus circumstantiis
recenset.

§. VI.

Jure Canonico testamenta, quæ in loco privato,
convocato presbytero & duobus testibus condita *Cap. 10.
X. de Test.* firma decernuntur, adjecta egregia ratione
(quales plures in Corpore Canonico hinc inde reperiri
licet) quod in ore duorum vel trium testium stare de-
beat omne verbum. At enim licet in fine dicti capi-
tis comminatione anathematis prohibuerit Papa Ale-
xander III. ne quis hujusmodi testamenta rescindere
audeat, neglecto tamen hoc fulmine, nullus dubito
asserere, in Germania tale testamentum non valere.
Nam in disponendis ultimis voluntatibus jus Romanum
& imprimis CONSTITUTIO MAXIMILIANI I. ma-
jorem

jorem meretur auctoritatem, donec specialis abrogatio doceatur. consent. DN. HORN. *Class. 7. Resp. 26. n. 1.*

§. VII.

Donationes sæpissime in ædibus privatis suscipiuntur, nec judicis interventu opus est, nisi excedant quantitatem 500. solidorum, quo casu ap. Acta insinuandæ *L. pen. C. de Donationibus Const. Elect. 14. P. 2.* Illud tamen speciale in donatione geradæ extrajudiciali coram Notario & duobus tribusve testibus suscepta, quod claves in conspectu arcarum & cistarum, quibus res geradicæ continentur, vel res ipsæ donatario tradi debeant, alterutrum enim sufficiet. CARPZ. *ad d. Const. def. 16.* & latius ANDR. GOLDBECK. *de jur. gerad. Cap. 7. memb. 3. n. 83. seqq.* quibus solemnitatibus *Decis. Elect. 22.* jungit præsentiam curatoris. PHILIP. *ad eandem. Obs. 1.* Quod si mulier in lecto decumbat ad ædes suas ut judex veniat, petere potest; & si nomine judicis nonnullæ personæ deputantur, in earundem præsentia liberalitatem suam exercere quæ vi *constit. 14.* ejusdem efficaciam habetur, ac si in loco judicii facta fuisset. Nam quæ *in articul. 65. Weichbild.* disposita, quod nempe ægrotus ultra quinque solidos donare nequeat, usu non servantur, ac per constitutionem tanquam legem posteriorem abrogata. CARPZ. *ad eandem desinit. 4.*

§. VIII.

Dum allegata *Decis. Elect. 22.* absolute injungit necessitatem, quod curator circa donationem extrajudicalem intervenire debeat, quæstio se nobis offert, an Notarius mulieri, quæ coram ipso donationem aut contractum aliquem celebrare intendit, possit ad hunc actum ipsi constituere Curatorem, hocque facto validitatem

B

con-

conciliare negotio, quod alias ex dispositione legum Saxoniarum invalidum irritumque foret? casus talis adhuc ventilatur in suprema Curia Provinciali Lipsiensi: vendiderat mater valde ægrotans filio suo adhuc impuberi geradam coram Notario & testibus, cum nec ipsa Curatore esset instructa, nec filius Tutore, deficientibus sensim viribus, ita ut sperare non liceret, fore ut copia judicis expectari posset, Notarius requisitus utrumque constituerebat: defuncta postea venditrice, mater ejus petebat geradam a marito superstite coram Senatu Ilebürgensi, reus provocabat ad instrumenta, alterum super tutoris curatorisque constitutione sub A. alterum vero super venditione geradæ sub B. confecta, quibus exceptionibus litis ingressum elidere, & jus agendi infringere intendebat, nec infelici primo successu, siquidem **INCLUTA FACULTAS WITTEBERG.** actis huc transmissis, actrici recognitionem documentorum injungebat, adjecta absolutoria, Mens. Novembr. 1708. sequentem in modum:

Würde Kläger die producirten documenta sub A. & B. gebührend recognosciren/ inmassen ihm zuthun obliegt/ so hat die Klage nicht statt. B. N. B.

Ast cum per modum appellationis ad supremam istam Curiam causa esset devoluta, meliorem fortunam experta est actrix. Nam neglectis documentis illis sequebatur reformatoria, ac tandem termino Trinitatis hujus anni condemnatoria, reo restitutionem rerum geradicarum mediante Inventario aut jurata specificatione injungens. Rationes, quæ ordinem Jctorum Witteberg. commoverunt, uberius deduxerunt in Responsio ad Consult. Joh. Christ. Scherzers zu Mengeysing Mens.

Mens. August. 1708. dato : cujus tenorem cum Lectori Benevolo exhibere intenderem inuenio jamjam verbotenus typis impressum in DN. WERNHERI *Select. Obs. P. 1. Obs. 197.* quorsum Lectorem Benevolum remitto.

§. IX.

Non desunt rationes, quæ in utramque partem allegari possunt. Nam Notariis jurisdictionem aliquam five notionem tribuit CARPZOV. *in Proc. Tit. 13. Art. 5. n. 76. & tit. 14. Artic. 5. num. 41. Decisio 201. n. 21. & Decisio 234. num. 24.* Hinc quoque dicit eos irregulares *tit. 2. artic. 3. n. 65.* & judices chartularii appellantur in *Glossa Leg. fin. C. ubi & apud quem SCHILTER. Ex. 7. §. 4.* ulterius pergunt, Notariis in legibus concessam fuisse facultatem recipiendi donationes, venditiones, aliosque quosvis contractus, ergo non denegandum ipsis, ea adhibere media, quæ personas contrahentes habiles efficere queant, ducto argumento ex generali principio, quod ei, cui facultas data, ut coram ipso actus aliquis celebrari queat, simul omnia media ad eundem actum necessaria, quorsum & curatoris constitutio respectu mulieris pertineat, concessa intelligantur, argumento *L. 2. ff. de Jurisdic. Præsertim, cum sit saltem actus tractum temporis non requirens, sed qui cum negotio coram Notario celebrato absolvatur & expiret, & eo magis esse excusandum Notarium, si periculum in mora, magisque laborandum pro conservando, quam infirmando contractu.*

§. X.

At enim vero negativa mihi verior videtur sententia. Nam Notariis omnis plane jurisdictio HEROLD. *Conf. 34. n. 83. 87.* adeoque & voluntaria deneganda est:

CASP. ZIEGLER. *de Jur. Majest. Lib. 1. cap. 26. §. 9.* Qua igitur ratione quæso sibi vindicare poterunt jus constituendi Curatorem, qui ex dispositione *Decis. 59.* non nisi a magistratu dari potest, & quidem in genere ab ordinario, sub quo aut bona sita, aut ubi domicilium habet mulier, ad actum autem specialem a iudice, sub quo aut possidet bona, aut ubi habitat, aut ubi contrahit, aut ubi denique causa & lis ventilatur; quæ verba finalia excludere videntur alios quam commemoratos iudices, multo magis exclusos censemus esse Notarios; Tutoris vero constitutio plane ab eo non admittenda, cum impuberibus per *Recess. Imper. de anno 1577. art. 32.* non aliter, quam a iudice competente dari queant Tutores, ut proinde affirmare nullus dubitem, infirmum nullumque esse huiusmodi actum, talemque Notarium tanquam turbatorem jurisdictionis & usurpatorem auctoritatis judicialis considerandum, iisdemque remediis, quæ jure statuta & *CARPZ. P. 1. Const. 32. Def. 27. §. P. 2. Const. 7. Def. 12.* nec non *MENOCHIUS de Arbitr. Jud. L. 1. Cas. 320. per tot.* recenset coercendum esse; quamquam in casu supra narrato Facultas Juridica Witteberg. Notarium ab omni poena immunem pronunciarit, quod Responsum recenset *DN. WERNHER. dict. Obs. 179.*

§. XI.

Reliqui *contractus* omnes extrajudicialiter & quocunque in loco privato quocunque etiam tempore valide celebrantur, & quamvis Notarius in specie in ordinatione Maximiliani de anno 1512. §. ult. prohibeatur, ne tempore nocturno instrumentum super negotio in loco privato celebrato conficiat, Praxis tamen quotidiana contrarium docet, & negotium accenso uno lumine
com-

commode perfici posse, nec opus ut tria lumina accendantur, comprobatur, frustra enim provocatur ad *L. 1. §. 10. de ventre inspiciendo*, quippe quæ de casu dicit specialissimo. conf. B. STRYK. *Cautel. Contr. Sect. 1. Cap. 4. §. 14. Ripa de nocturn. temp. cap. 13.* Sed hæc incidenter.

§. XII.

Judex quicquid in loco judicii an gewöhnlicher Gerichts Stelle agit, firmiter gestum habetur, neque ab Assessoribus impugnari potest, nisi manifeste sit iniquum, requirit tamen Decis. Elect. 45. præsentiam Actuarii, actus proinde extra locum judicii & in loco privato pro actu privato reputandus. HEROLD. *de Ratif. p. m. 432. n. 2.* Nam judex non sedens pro tribunali intervenire dicitur ut privatus nec ejus expeditio coram actis dici potest.

§. XIII.

Actuarii vi juramenti, quo circa initium officii adstringuntur, tenentur omnia, quæ in judicio, præsentate Judice & Assessoribus peraguntur, fideliter ad Acta annotare *O. P. S. tit. 2. verb. in beysein der Gerichts Personen*; BERLICH. *P. 1. Conclus. 8. n. 24.* pro qua registratura postmodum præsumtio veritatis militat, tanti tamen non est, ut contrarii probationem excludat. DN. HORN. *Class. 12. Resp. 112. n. 6.* Nil ergo vetat juramenti delationem, quo minus admittamus, ut in apricum veritas producat. DN. WERNHER. *P. 1. Obs. 12.* imprimis in registratura locum exprimere tenentur, quo constet, an in loco judicii, an extra judicium aliquid peractum, ut exinde judicari possit, annon actus ob loci qualitatem existat vitiosus MARTINI *ad O. P. S. tit. 2. §. 2. num. 75.* inde abgenibus Assessoribus & Judice in loco privato confectæ registraturæ penitus improbandæ nul-

lanque fidem merentur DN. WERNHER. *P. 1. obs. 1.*
ita Dn. Scabini Lipsienses Mens. Junio 1705. an den Ober-
Amtmann zu Wittenberg in causa Hansß Böttchers
contra Bodo Dietrichen von Alvensleben ubi inter alia
in Rat. decid.

Da aber doch des Gerichts-Verwalters ohne bey-
seyn der Schöppen gefertigten Registraturen kein
Glaube beygelegt wird/ noch solche vor gerichtliche
zu achten. *x.*

Hinc Actuarii vel Directores, quibus a Nobilibus com-
missa jurisdictionis patrimonialis administratio in domo
privata & ædibus extra locum jurisdictionis constitutis,
Actus jurisdictionis contentiosæ v. g. einen Gerichts-
Tag halten / expedire & causas tractare nequeunt ; sed
potius omnia in tali loco privato acta gesta que pro in-
validis ac ipso jure nullis declarari debent, sicuti enim
jurisdictio finibus suis circumscribitur, ultra quos vim
suam haud porrigit, ita etiam actus extra terminos
ejus exerciti omni effectu destituuntur DN. WERNHER.
P. 1. Obs. us. quod præjudicio Dnn. Scabinorum Lipsien-
sium comprobatur DN. RIVINUS, VENERANDUS
MAXIME PATRUS MEUS in *Enunciatis ad O.P.S. tit. 2.*
Enunc. 6. Quamvis etiam hæc in parte partes litigantes
connivere velint, cum neque consensus partium Acta
extra limites jurisdictionis confecta sustineri queat DN.
BERGER. *Discept. Forens. Tit. 2. Observ. 3. & DN. WERNHER.*
P. 1. Obs. 329.

§. XIV.

Cum igitur Actus jurisdictionis contentiosæ eo in
loco expediri debeant, ubi Judici competit Jurisdictio
prono alveo fluit, quod si Nobilis duo possideat Feuda
vicina

vicinaj in Territorio Electorali, unum ex investitura Potentissimi Electoris Saxoniae, alterum ex investitura Serenissimorum Ducum, tanquam administratorum Episcopatum Martisburgensis & Naumburgensis, subditos suos ex utroque pago evocare nequeat, ut coram uno, eodemque iudicii Actuario conjunctim causae tractentur. Exinde enim maxime metuenda jurisdictionum confusio, neque incommoditas illa ex separati Actuarii constitutione in quolibet pago redundans, justam excusationis causam praebere potest. Nam cum commodis jurisdictionis fruatur, non iniquum, ut etiam ferat onera, interim si inveterata consuetudine immemorialique praescriptione aliud sit introductum, defendendus merito erit Nobilis, adjecto hoc moderamine, ut si a sententia gravante subditi alterius pagi provocare velint, dirigenda sit appellatio ad sui pagi iudicem immediate superiorem, non statim ad Potentissimum, ne ipsis ista quasi instantia adimatur; observarunt hunc pronuncian- di modum Dnn. Scabini Lipsiens. apud DN. RIVIN. *Enunc. 7. tit. 2.* quibus jungimus Responsum Facult. Jurid. Lips. Mens. Aprili 1701. ad interrogationem N. N. versus Tusculanum datum:

Hat Cajus ein in Titii Territorio gelegenes Ritter-Guth Tusculanum genannt / darzu unterschiedene Dorffschaften gehören / welche insgesamt seiner Gerichtsbarkeit / im übrigen aber was die Landes-Herrschaft betrifft / theils gedachten Titio, theils Sempronio unterworfen / und wiewohl er nun bis-hero die Gerichtsbarkeit ohne Unterscheid bey allen Dorffschaften auff dem Ritter-Guthe Tusculanum ruhig exerciret / so will doch solches Sempronii Regierung

gierung weiter nicht gestatten / sondern verlanget / daß die Unterthanen derer in diesem Lande gelegenen Dorffschafften nicht weniger in denen fürfallenden Gerichts-Sachen auff das Guth Tusculanum citiret / sondern vielmehr die Jurisdictionalia in denselben ausgeübet / and exerciret werden solten / und ihr wollet / ob er dazu mit Bestande anzuhalten / berichtet seyn.

Ob nun wohl ein Gerichts-Herr die Gerichts-Actus an demjenigen Orte / wo ihm die Jurisdiction zustehet / expediren / auch wenn er unterschiedene Gerichte hat / solche nicht unter einander vermengen soll / und die vom Cajo diffalls angegebene Beschwerlichkeit / daß er füglich einen Gerichts-Verwalter in einem jeden Dorffe halten / noch dem auff dem Ritter-Guth befindlichen jedesmahl bey geringen Sachen auff die Dörffer des andern Territorii abschicken könne / keine Entschuldigung geben mag / immassen ihm dieses als ein Onus Jurisdictionis zu thun oblieget.

D. a. u. d. dem Berichte nach nicht allein die unter Sempronium gehörende Dörffer ins Ritter-Guth Tusculanum dergestalt gehören / daß die Gerichtsbarkeit denenselben darüber zustehet / sondern auch es von undencklichen Jahren her jederzeit also gehalten worden / daß Cajo daselbst die Gerichts-Actus über alle desselben Dorffschafften ohne Unterscheid exerciret.

So ist dieser dabey nochmahls billig zu lassen / und ihm / daß er seine gesamte Unterthanen vor die daselbst habende Gerichte noch ferner citire nicht zu verwehren. B. R. W. s. XV.

§. XV.

Advocati Clientum jura in judicio oretenus deducere tenentur, nec permittendum ipsis, ut acta publica, præsertim criminalia, ad se recipiant, aut in ædibus privatis positiones ad acta dictitent, sic in *Ord. Cur. Proc. Jenens. Cap. 28.* expresse dispositum, daß das Verlesen in der gewöhnlichen und darzu verordneten Hoff- & Gerichts-Stuben geschehen solle / & in *Elect. Saxon. in Resolut. gravam. de anno 1653. § 1657. tit. Von Justitien-Sachen. §. 32.* actuariis simpliciter interdictum, positiones ad acta consignare in Advocatorum ædibus, verbis seqq.

Ingleichen sollen in allen Aemptern und Städten geschickte und fleißige Actuarii angenommen und verendet werden / welche die rechtliche Gesetze jedes mahl in der Verles- oder Gerichts-Stube / nicht aber in der Advocaten Häuser / wie bißhero nicht ohne merckliche protrahirung der Processse geschehen / einbringen lassen.

Quod etiam in supremo Appellationum, quod Dresdæ viger, judicio observatur, ubi repetitis vicibus sub certa pecuniaria pœna prohibentur Advocati, quo minus ad ædes suas privatas acta judicialia sumant, ex quo sponte fluit supervacaneam esse quæstionem: an Advocatus ratione expensarum ipsi debitarum in Actis publicis exercere queat jus retentionis. Nam si ne quidem domi habere potest acta, sed ob legis prohibitionem in actu versatur illicito, quomodo quæso indulgenda ipsi retentio, cum exhiberi reipublicæ semper interfit, & prior semper esse debeat publicæ utilitatis causa, quam privatæ, cum potius multa insuper affici queant, hoc

C

tentan-

tentantes. CARPZ. P. 2. *Const. 25. def. 33.* pertinet hinc
 Dn. Troppanegeri *Dissert. de eadem materia Lipsiæ habita.*

§. XVI.

Pariter in loco judicii procuratores aut partes tenentur nomina sua profiteri; (*sich angeben*) nec sufficit, si fortasse in ædibus Actuariorum privatis id peregerint, imprimis in supremo provocationum judicio Dresdensi, ubi præcise coram secretario in Cancellaria fieri debet, alias positio in pronunciando, licet vel maxime in die termini oblata fuerit, non attenditur, sed potius justificationes appellationum, aut prosecutiones Leuterationum pro desertis cum refusione expensarum habentur. DN. RIVIN. *tit. 3. Enunc. 19. & Enunc. 74. tit. 10.*

§. XVII.

Nullus de jure quondam civili de domo sua in jus vocari, aut domo sua extrahi poterat, *L. 21. ff. de in jus vocand. L. 103. ff. de R. J.* Quia domus, tutissimum cuique refugium, atque receptaculum, censebatur, & contra faciens vim inferre dicebatur, *L. 18. ff. de in jus voc. eod.* Hodie vero citatio ad domum valide insinuari potest, cum non ad Judiciales actus pertineat, sed sit extrajudicialis DN. WERNHER. P. 1. *Obs. 234. n. 3.* modo constat, quod data fuerit, aut citando, aut citandi domesticis v. g. uxori, FABER. *Lib. 2. T. 20. d. 7.* Nam si insinuatio facta ei, qui saltem, ut conductor inhabitat ædes pro invalida reputanda DN. RIVIN. *T. 4. Enunc. 1.* idem asserendum, si ad domum hæreditariam insinuetur citatio, nemine cohæredum, sed conductore extraneo in ea existente. *Enunc. 2.* Contra, quando rei, conventi actione personali in loco contractus, alibi habeant domi-

domicilia, citatio ad domum hæreditariam fieri nequit, *Enunc. 9.* neque ad domum curatoris actoris, mandatarii, aut Advocati citatio insinuata sortitur effectum; hinc emanante parte citata, frustra ejus accusatur contumacia, *Enunc. 10.* quare merito Advocati circumspecte agere debent, ne præcoci contumaciæ accusatione & temporis & expensarum jacturam contrahant clientibus. *Enunc. 19.* At speciale quid obtinet in curia Mercatorum Lipsiensi, ubi pendente processu per expressam dispositionem *Ordin. Mercat. tit. 6. in fin.* illis recte insinuat quælibet, etiam summi præjudicii actum injungens citatio. Filiofamilias in domo paterna tradi etiam potest citatio *Enunc. 21.* & si excipiat filius se tempore insinuatæ citationis non adfuisse in ædibus paternis ipsi asserti sui demonstratio injungi solet, ita relatum accepi, pronunciatum fuisse hoc anno in Consistorio Lipsiensi in causa *Annen Marien Schillingin / contra Ægid. Dreyhaupten.* Si Senatus oppidanus in jus vocandus, insinuatio citationis commode fieri potest, ad domum Consulis regentis. *Enunc. 23.* quemadmodum in pagis ad domum Sculteti non tamen Syndici Universitatis insinuanda est. citatio *Enunc. 24.*

§. XVIII.

Quotiescunque quis alienæ jurisdictioni subjacet, non immediate citationis insinuatio peragenda, sed in subsidium juris per requisitionem juris alter implorandus est iudex, ut tradi curet citationem citando. Detestantur enim jura iudicem alterius jurisdictionem turbantem. *L. ult. C. Unde vi. l. 23. C. de testibus. CARPZ, P. 1. consf. 2. d. 27. BERLICH. P. 1. Conclusf. 10. §. 11.* Quod si personæ Clericorum ad secularem iudicem evocandæ, non sufficit

ficit immediate ipsis insinuatam esse citationem. *Enunc. 37.* In hypothecaria tamen, aut alia reali in fundum, tanquam objectum actionis, citatio recte insinuat, etiam si iudex personæ ordinarius non fuerit requisitus, *Enunc. 29.* nisi forte citandus alio in loco degat, & saltem in ædibus suis conductorem reliquerit. Tunc enim subsidialis citatio itidem locum sibi vindicat. *Enunc. 31.*

§. XIX.

Per oblationem libelli judicialem interrumpi præscriptionem notum est, & regulariter in iudicio præsentandum esse. BERLICH. *P. 1. Concl. 12. n. 1.* Quod si vero quis actione injuriarum, quæ annuali spatio terminatur, ultimo die, clausis jamjam iudicii foribus, aliquem convenire velit, sicque necessitate urgente iudici in ædibus privatis offerat libellum, existimarem frustra a reo provocari ad præscriptionis exceptionem, cum iniuriatus, animum vindicandi injurias, legitimo jamjam modo declaraverit. Quo loco notandum, juxta *Ordin. Cambial. Lips. §. 32.* requiri, ut creditor ex literis Cambialibus, intra annum actionem in iudicium proponere debeat, nisi malit exceptionem præscriptionis sibi obesse. Quod si itaque creditor protestatione Notarii sibi prospexerit, an eundem effectum habebit? quod sane negandum. Nam quandocunque actus judicialis requiritur, per extrajudicalem adimpleri nequit, quam quoque sententiam licet ante paucos adhuc annos Dnn. Scabini Lipsienses contrarium defenderint, his diebus in praxi observari audio.

§. XX.

Mulieres non aliter habent personam standi in iudicio, quam si instructæ *curatoribus* comparent. *Const. El. 15.*

P. 2.

P. 2. in negotiis vero extrajudicialibus, siue concernant bona immobilia, siue mobilia, consentiente Marito valide tractant, quod si tamen foemina sibi in genere curatorem ad litem constitui curaverit, hic consilium una adhibere tenetur. *Decis. Elect. 24. DN. RIVINUS! Enunc. 34. T. 8.* quo loco insimul notandum, constitutionem Curatoris mulieris regulariter fieri debere in loco iudicii, quamvis plus quam vice simplici evenire solet, ut suscipiatur in aedibus iudicis privatis, si scilicet certi tantum dies ad confessum iudicalem determinati, prout coram Rectoribus Academiae Lipsiensis saepius factum esse exemplis convictus sum.

§. XXI.

Contumax frustra dicitur ille, cui non rite facta *insinuatio*, hinc cum citatio amanuensi quidem esset insinuata, sed non appareret ex relatione nuncii, ad domum factam, ad legitima impedimenta reum condemnari non potuisse recenset. DN. RIVIN. *Enunc. 63. t. 10.* pariter frustra accusatur contumacia ejus, qui ad aedes iudicis privatas vocatus non comparuit. Ejusmodi enim casu pronunciari solet:

Dasß die angebracht Ungehorsams-Beschuldigung nicht statt hat / es mögen auch die Partheyen zu Vermeydung der daraus entstehenden Nullitäten in eure Privat-Behausung mit Bestande nicht vorge-laden werden.

qualia praejudicia exhibet. DN. RIVIN. *Enunc. 7. t. 2.*

§. XXII.

Garanda, cujus praestandi necessitas Jure Saxo-nico cuilibet Actori incumbit, actu corporali, & quidem vel tacto baculo, vel, si sit honoratior, stipulata manu

in judicio est præstanda. Extrajudicialis enim aut ver-
bis saltem in positione facta, pro non facta habetur, nec
impedit juramenti delationem. DN. WERNHER. *P. 1.*
Obf. 58. Quamvis usu sæpe recedatur & in privato ridi-
culisque sæpe gesticulationibus Actuariis præstetur, qua-
lem casum quo quis more Metallicorum (auff gut
Bergmännisch) prætori porrexerat pollicem recenset.
DN. RIVIN. *Enunc. 8. t. 12.* Quamvis exoptandum fo-
rer, ut modus iste propomodum supervacaneus abro-
garetur, sicuti incluti status Provinciales anno 1699. de
revidenda ordinatione processus judicarii in comitia vo-
cati, inter alia commonuerunt referente DN. BERGER.
Discept. Forens. t. 12. 13. obf. 1. n. 1.

§. XXIII.

Pariter cautio pro reconventionem & expensis non
fatis præstita dicitur, licet cavens schedulam fidejusso-
riam in ædibus suis subscripserit, sed insuper necesse ha-
bet, ut in loco judicii manum sigillumve suum recogno-
scat.

§. XXIV.

Litis denunciatio in judicio proponenda & auctori co-
piæ eorum, quæ hactenus peracta communicandæ.
Extrajudicialis itaque interpellatio nullum fortitur effe-
ctum, MARTIN. *ad O. P. S. t. 4. §. 3. n. 19. 21. 23.* Nisi fortas-
se ita inter partes expresse conventum. Cautela igitur,
ut in instrumento verba adjiciantur :

Dafern auch ein Käufer von jemand / wegen des
verkauften Grundstückes in rechtlichen Anspruch
genommen werden sollte / will er Käufer gehalten
seyn / auff blosses außgerichtliches Ankündigen
Käufern zu vertreten / und soll dergleichen Extra-
judicial-

509.

judicial - Aussagen eben denjenigen Effect haben/ als ob eine ordentliche und sonst gewöhnliche Denunciation erfolget wäre.

Confer. DN. RIVIN. *Enunc.* 8. T. 14.

§. XXV.

Dum extrajudicialis litis denunciationis mentionem injicio, huc etiam pertinet extrajudicialis interpellatio, quam insufficientem ad interrumpendum cursum usurarum, pronunciamus, ergo judiciali depositione opus erit; quanquam in ædibus privatis factæ nummorum obfignationi omnis plane vis ac potestas deneganda non videatur; Si enim adhibito Notario & testibus pecuniam obfignari curaverit, aut denique juramento confirmet debitor, se in usus suos non convertisse, sed in natura adhuc extare pecuniam, durum foret eum ad exsolvendâs usuras adigere.

§. XXVI.

Juramentum dividitur in judiciale & extrajudiciale; posterius quocunque in loco ex conventionem partium præstari potest *L. 17. ff. de Jurej.* At posterius præstandum est in loco judicii coram quo causa ventilatur DN. RIVIN. *Enunc.* 46. t. 18. & quidem in Curia Provinciali Consistorioque Lipsiens. in confessu Assessorum apertis undique judicii valvis, nec facile nisi ob fonticas causas in loco domicilii admittitur *Enunc.* 40. nec immerito. Judex enim ex vultu juraturi auctoritæ suæ perturbati colligere potest animum pejeraturum, FABER. *Cod. lib. 4. t. 1. d. 31.* At jamjam jure civili ad personas egregias (quæ quales sint, sistit Menochius de *Arbitr. Jud. lib. 2. Cent. 1. Cas. 70.*) easque, quæ valetudine impediabantur, domum mitti oportebat judicem, ut audiret juraturas, *L. 15. ff. de jurejur.*

jurejur. L. 2. §. 1. C. de jurej. prop. cal. auth. principalis. §. 2. C. eod. quod nempe si juraturus ob adversam valetudinem impediatur, aut privilegio quodam de non comparando, quale feminae honoratiore habere volunt, fruatur, judex vel ipse ad eum locum privatum accedat, sicque in loco privato, praesentibus personis judicialibus, & parte adversa juretur. DN. HORN. *Class. 12. Respons. 34.* quod etiam in foro nostro quotidie observari videmus; sic, ut infinita alia exempla taceam, in causa J. G. R. contra J. J. G. cum Actor Consiliarii Regi dignitatem subiret, idem in causa D. W. contra R. C. quae senatoris vidua erat, deputatum unum cum Actuario a judicio Mercatorio, & praetorio Lipsiensi ad accipiendum juramentum ablegatos ex actis exhibitis vidi. In supremo Appellationum Judicio Dresdensi & Curiis Provincialibus personae illustres, in quorum censum Barones etiam referendi, non in publico, sed separatim in conclavi peculiari jurare solent per verba expressa *O. P. S. T. 18. §. final.*

Jedoch sollen von illustribus personis, darunter wir auch Grafen und Freyherrn wollen verstanden haben / die Eyde in unsern Hoff = Gerichten nicht in publico, sondern in denen Audienz = Stuben geleistet werden;

CARPZ. *ad Proc. tit. 11. Artic. 3. num. 191. seqq.* BERLICH. *P. 1. Conclus. 34. num. 14. 15.* MARTIN. *ad Ord. Process. tit. 19. §. 10. num. 40.*

§. XXVII.

Ante aliquot annos notabilem huc etiam pertinentem casum accidisse audiui, in causa scil. denunciationis inquisito S. K. juramentum purgatorium adhibito Clerico

rico injungebatur, ad quod præstandum incarceratus etiam erat quam paratissimus: At cum die, præcedente diem, juramento præstando, destinatum Clericus in custodia admoneret inquisitum simplicissimum, ipsique ex verbis sententiæ hunc in modum conceptis:

Er thue nun solches oder nicht / so ergeth doch seiner Bestrafung halber und sonst in der Sache ferner was recht ist.

deduceret, quod licet vel maxime actu corporali præstaret juramentum, non tamen esset absolvendus, sed potius pœnæ adhuc expositus. Ille hoc fulmine perterritus vincula effugiebat, ac coram Notario & testibus in loco privato purgatorium secundum formulam judicialiter conceptam præstabat, judicique trans mittebat instrumentum desuper confectum. Actis itaque ad Facultatem Jurid. Lipsiensem transmissis, actum quidem illum pro irrito nulloque declarabant; nihilominus tamen concessio illi generali salvo conductu ad præstationem in loco judicii denuo admittendum eum pronuntiabant ad consult. directoris Judicii zu G.

§. XXVII.

Alium haud ita pridem casum huc spectantem ex ipsis actis J. G. B. mercatoris extranei contra J. W. D. coram judicio mercatorio Lipsiensi ventilatis vidi: Reus actori super nonnullis articulis contrariæ demonstrationis juramentum detulerat, actor ea de re adjunctis copiis a mandatario suo certior factus, statim judicem suum ordinarium adibat, juramentumque præstabat: magno cum suo detrimento; Siquidem non modo nullum inde sentiebat emolumentum, sed etiam Dnn. Scab. Lips. Mens. August. hujus anni ipsi injungebant necessitatem

D

tatem

tatem juramentum præstandi coram Judicio Mercato-
rio Liptiensi, licet eventualiter admiffionem coram ju-
dice domicilii petiiffet. Nam juramentum pendente
processu nec extrajudicialiter, nec in loco privato præ-
stari potest, quorsum etiã referendus est locus extra-
nei judicii, coram quo lis non pendet CARPZ. *ad Proc. l. 2.*
art. 2. n. 1. Tale quoque exemplum perquam notabile de
frustraneo juramento diffeffionis adversã parte non
consentiente coram Notario extra judicium & in loco
privato præstito, recenset DN. WERNHER. *P. II. obs. 436.*
Quo loco in simul provoco ad DN. RIVIN. *Enunc. 150.*
l. 13. clandestinam & in ædibus privatis post elapsum
fatale oblationis ad jurandum factam suppositionem ad
acta, animadversione dignam censens.

§. XXIX.

Probatio certis Articulis inclusa in judicio intra fa-
tale exhibenda; non igitur sufficit oblatio, aut docu-
mentorum productio intra terminum extrajudicialiter
facta, DN. RIVIN. *Enunc. 138. T. 20.* Quod si tamen
Actuario in ædibus, vel judici oblata & præsentanda ab
eodem fuerit, frustra de desertione excipiet pars ad-
versa; quod etiã afferendum, si Advocatus semel Se-
cretario Judicii Articulos probatoriales cum specifica-
tione documentorum dederit, prouti in chartam con-
jecerat adscriptoque præsentato iterum se cum abstu-
lerit, ut domi nitidius describantur. Hinc in supremo
Appellationum Judicio reo eandem ob causam desertio-
nem urgenti recognitionem sub consveta comminatio-
ne injunxisse commemorat. DN. RIVIN. *Enunc. 15. T. 20.*

§. XXX.

§. XXX.

Dilatio probanti, a Judice conceditur, etiam in ædibus privatis versante; Actuarius tamen cum tantum sit persona ministerialis, hac facultate non gaudet, L. 4. C. de dilat. nec ejus desuper confecta registratura meretur effectum, CARPZ. Proc. t. 15. Art. 1. n. 159. DN. HORN. Class. 12. Respons. 86. n. 3. & 4.

§. XXXI.

In termino præfixo probaturus sub pœna desertionis comparere debet, præsupponimus tamen hic rursus rite insinuatam fuisse citationem. Nam si citatio in forma patente ad domum probaturi eo absente insinuata fuerit, probatio non statim pro deserta haberi poterit, sed si is jurato asserere velit, citationem nunquam ad ipsius notitiam pervenisse, mediante interlocutoria ad juramentum admittitur, DN. RIVIN. Enunc. 27. T. 4.

§. XXXII.

Rotuli testium in loco privato coram Notario confecti sine effectu cum Articulis probatorialibus inducuntur, nec sunt recognoscendi, imo si fortasse per errorem recognoverit productus, in pronunciando plane præteriri solent, DN. RIVIN. Enunc. 32. t. 20. Quod tamen saltem obtinet in solenni probatione, injuncta enim demonstratione, hæc per rotulos judiciales expediri valide potest. DN. RIVIN. Enunc. 35. t. 20. Quod tota die potissimum in possessorio summarissimo evenire deprehendimus, quid quod olim ad Acta v. g. in possessorio Judicio oblata etiam valent contra producentem in

petitorio. DN. BERGER, *Discept. For. t. 20. Obs. 2. n. 9.* At in probatione ordinaria Notarius neque consentientibus partibus in loco privato excipere potest testes, nec juramentum eorum, sine judicis commissione: ubi in simul monendum magistratum inferiorem civibus suis inhibere non posse, si velint testimonium dicere coram Notario in loco privato uti confirmat, DN. RIVIN. *Enunc. 39. t. 20.*

§. XXXIII.

Interrogatoria non deneganda productio, quin quoque ad eadem danda citandus; exhibenda tamen in loco judicii; quod si igitur Advocatus extrajudicialiter obtulerit Actuario, valide de iis desertis excipere posse producentem, testesque nequaquam super iis examinandos certum est; qua de re præclare DN. RIVIN. *Enunc. 44. T. 20.*

§. XXXIV.

Testes in judicio *producendi* ibidemque examinandi; attamen, *Nov. 124. Cap. 1.* constitutum legimus, quod si mulier propter honestam vitam extraneis viris se monstrare detrectet, tunc ex officio mittendos esse, qui sacramenta suscipiant, parem in modum interdictum etiam, *Nov. 123. Cap. 7.* ne judex Episcopos, qui Dei amabiles ibidem appellantur, ad judicium venire cogat pro exhibendo testimonio; sed ut mittat ad eos quasdam ex personis ministrantibus sibi; ut propositis sanctis Evangelii secundum quo decet sacerdotes, dicant, quæ noverint. Hinc sancta est, *auth. sed judex. C. de Episc.* Quod commovit Dd. quam plurimos, ut Clericos a præstatione consveti juramenti testium immunes dixerint; sed quoniam remissio juramenti in *Nov.* tanquam

quam fonte unde *auth.* desumpta non deprehenditur, ergo nullam probandi vim nec juris vigorem habet. RICHTER. *ad dict. auth. n. 3.* & hodie fides pastoralis tanta vix est, ut se subducere valeant juratae depositio- ni, quanquam aliud visum fuerit Facultati Gieffensi, cujus rationes congeffit DN. RIVIN. *Enunc. 40. t. 22. it. B. SCHWENDEND. ad Fibig. p. m. 1446.* Denique ab ægrotis in propriis ædibus locoque privato præstari juramentum testium sufficit, quam etiam sententiam diferte approbat *Jus Canonicum, Cap. II. X. d. test.* ubi inquit Pontifex: *Si qui testium valetudinarii sunt, vel debilitate confecti, ita ut non possint ad vestram præsentiam adduci, ad ipsos recipiendos mittatis personas idoneas & discretas,* DN. BERGER. *Disp. XVI. de Privil. Ægrot. Cap. IV. Thes. 12.* Advocati qui in causa patrocinium præstant ipso jure liberantur a dicendo testimonio; quod si vero ad negotia saltem extrajudicialia, & in locis privatis susceptis adhibeantur, privilegio hoc non gaudent, sed tanquam Proxenetæ ad dicendum testimonium adhiberi possunt, qua de re evolvere licet DN. RIVIN. *Enunc. 26. tit. 22.*

§. XXXV.

Documenta, quorum *recognitio* petitur, originaliter sunt producenda, nam si quis copiam saltem a Notario vidimatam exhibeat, neutiquam originali æquiparanda, licet vel maxime deperditum fuerit originale, hinc productus ad ejusdem recognitionem adigi vix potest: Siquidem pars vitia visibilia deprehendere potest, quæ non animadvertere potuit Notarius. DN. RIVIN. *Enunc. 10. t. 25.* Si in lingua Italica, Gallica, aut alia peregrina documenta scripta fuerint, in vernaculam transferenda,

da, & quidem per interpretem judicialiter juratum. Nam extrajudicialis translatio hac in parte vix sufficiens videtur DN. RIVIN. *Enunc. II. tit. 25.* Recognitio vero regulariter in loco judicii fieri debet, nisi senectus, adversa valetudo, personæ dignitas, vel sexus ratio aliud svadeat; hinc fœminam coram Notario Judicii in domo ex concessione judicis recognoscere posse perhibet B. SCHWENDEND. *ad FIBIG. p. m. 715.* Quamvis hoc casu per procuratorem aut actorem recognitio peragi, (uti ego quidem arbitror,) commode satis possit.

§. XXXVI.

Diffessio tamen documentorum, quæ intelligitur concessa, licet recognitio injuncta fuerit, in omnibus instrumentis extrajudicialiter & in loco privato factis locum sibi vindicat; Secus in judicialibus, quæ nunquam subjacent diffessioni, sed pure recognoscenda, ut igitur privata documenta, transactionis aliique contractus in scripturam redacti eandem vim consequantur, cautela est, ut judicialiter confirmentur. Semel enim in judicio recogniti pro publicis habentur DN. RIVIN. *Enunc. 36. tit. 25.*

§. XXXVII.

Editio documentorum in loco judicii fieri debet, nec audiendus quis eam in loco privato offerens, & quidem originalia, non copiarum extrajudicialiter confectarum, declinare tamen potest is, cui editio cum recognitione incumbit, si pro editis habere copiamque pro originali recognoscere velit; prospiciat tamen mandatarius sibi de speciali desuper mandato, alias certo certius sub præjudicio editio injungitur, aut si in altero termino
hujus-

hujusmodi declaratio absque sufficienti mandato facta fuerit, documentum habebitur pro edito & recognito. DN. RIVIN. *Enunc.* 33. t. 26.

§. XXXVIII.

Examen testium ad perpetuam rei memoriam sæpius in loco privato suscipitur, cum non aliter iudex istud suspicere debeat, quam si probaturus allegare possit causas, quod testes sint valerudinarii aut senio confecti, quos ordo naturæ ad mortem vocare solet DN. RIVIN. *Enunc.* 2. t. 27. ne actor ipsis defunctis probatione sua cadat, aut certe difficilior ipsi reddatur.

§. XXXIX.

Oculares inspectiones si lis sit de finibus, si milliarium mensuratio, aut terminorum investigatio instituenta, ut plurimum in locis privatis convocatis tamen legitime partibus peraguntur, quod si omissum, non subsistunt. *Enunc.* 2. T. 28. Quibus modis annumerare velim terminorum explorationem per virgulam divinatoryam, quæ in districtu Stolbergensi ante hos septem annos suscepta & approbata a Potentissimo Rege nostro mediante Rescripto, nec non circa decisionem causæ a Dnn. Scabinis Lipsiensibus refertur a DN. RIVIN. *Enunc.* 8. t. 38.

§. XL.

Suppletorium injungere solet iudex si aut femiplene probatum aut in defectu probationis fortiores saltem adsint probationes, quæ iudicem religiosum ad ejus injunctionem commovere queant. DN. RIVIN. *Enunc.* 1. t. 30. vix tamen depositio testis de confessione extrajudiciali

diciali locum relinquit huic juramento, qua in re Facult. Jurid. & Scabinos Lipsi. consentientes videmus in Respons. *Enunc.* 7. allegato.

§. XLI.

Sententia Jure Romano a iudice in loco iudicii pro tribunali sedente publicandæ, & partibus prælegendæ erant. At hodie partibus ab Actuariis copiæ exsolutis primo sportulis exhibentur, publicatio tamen sententiæ aut decreti in domo aut alio loco privato sub alia Jurisdictione sito fieri nequit, attentenda potius venit nullitatis exceptio, nec vires rei iudicatæ consequitur DN. WERNHER. *P. 1. Obs.* 329. n. 10. Hinc irritam sententiam, quæ in loco secreto, id est, ubi officio non fungitur, datam neque præiudicium exinde generandum dicit, *L. 6. C. de Sent. & Interl.* Ita cum Actuarius iudicii AbtNaundorffensis, Lipsiæ causæ cognitionem suscepisset, ac decretum publicasset, nulli dubitarunt Dnn. Scabini Lipsienses actum istum pro nullo declarare, referente DN. RIVIN. *Enunc.* 8. t. 2.

§. XLII.

Gravatus sententia aut decreto uti poterit intra decendum remediis suspensivis & devolutivis, puta *Leutatione & Appellatione*, quæ in loco privato & extrajudicialiter conceptæ in loco iudicii iudici gravanti offerendæ; speciale tamen obtinet in causis Metallicis, quippe in quibus argumento *Ordin. Metall.* & imprimis *mandat. Elect. de anno 1609.* remedia ista stante pede fieri debent, nec in scriptis admittuntur *Enunc.* 2. t. 35. Interim nil prohibet alias easdem in ædibus iudicis exhiberi, imo

514.

imo Senatus Lipsiensis ad consuetudinem provocat, vi
cujus omnes schedulæ appellationis ad domum Con-
sulis regentis vel si coram prætorio causa ventilatur
prætoris insinuari debeant. At an ista consuetudo omni-
bus istis requisitis, quæ ad consuetudinem pertinent,
gaudeat, meum non est inquirere.

§. XLIII.

Prosecutiones Leutationum oretenus in loco iudicii
faciendæ; nec sufficit easdem domi in chartam conji-
cere schedulamque ad acta describendam mittere. Nam-
que operabitur desertionem ac Leuterans condemnabi-
tur in expensas retardati processus. *Emunc. 50. t. 35.*

§. XLIV.

Leutationes & appellationes etiam extrajudicia-
liter & in loco privato coram *Notario & testibus* inter-
poni possunt. Si iudicis & Assessorum copia haberi
nequeat; cum tamen quam plurimi emergere queant
abusus, Jure Elect. Saxon. §. 30. *Resolut. Gravam. de anno*
1653. & 1657. tit. von Justicien-Sachen / non aliter admissi-
biles, quam si appellans demonstrat a iudice superiore
sibi denegatos fuisse Apostolos, alias plane earundem
usus improbatum CARPZ. P. 1. *Constit. 20. def. 2. 3. BERLICH.*
P. 1. Conclus. 50. n. 56. Apostoli tamen in termino præfixo
in Actuarii ædibus aut alio loco privato redimere inte-
grum erit. At *renunciatio Appellationis* extra iudicium in
loco privato facta non impedit desertionem. ANT. FA-
BER. *Lib. 7. t. 27. d. 4.*

§. XLV.

Executionis actus imprimis immisso in loco extraju-
diciali

dicali & privato nempe debitoris peragitur. *Licitatio*, vero fieri debet in loco judicii *Philipp. de subhaft. C. 3. Com. 7. n. 3. seqq.* & si in proclamatione mentio facta quod licitatores in loco judicii nomina sua profiteri debeant, is, qui domino jurisdictionis schedulam licitationis extra locum judicii adeoque in loco privato obtulit, hic vero remittens licitatore ad locum judicii recipere detrectaverit præferri haud potest illi, qui primus in loco consveto pro re subhaftata certum pretium nominaverit. *DN. RIVIN. Enunc. 40. t. 39.* Quod si dubium emerget, ratione anticipationis res dirimenda juramento, ita cum ante fores templi per publicam proclamationem venum exponeretur prædium, duo autem licitatores concurrerent, quorum hic licitationis schedulam offerri curaverat Scabinis paganis proclamantibus, ut eam Actuario judicii post relationem peractæ proclamationis traderent; ille vero interea literas exhibuerat, sub conditione juramenti priorem admiserunt Dnn. Scabini Lipsienses, quod præjudicium exhibet. *Enunc. 47. DN. BERGER. Discept. Forens. tit. 39. n. 6.*

§. XLVI.

Moto concursu mulieres ratione dotis & illatorum gaudent speciali privilegio, & jure prælationis; non tamen ob fraudis suspicionem & amoris præsumptionem illata per solam mariti confessionem extrajudicialem, data probari possunt, etiamsi maxima pars creditorum quoad suas prætensiones eodem probandi modo utatur, ob diversitatem rationis, quæ inter has personas intercedit, *DN. RIVIN. Enunc. 5. t. 43.* inde uxor deficiente aliquali

aliquali demonstratione ne quidem ad juratam confirmationem admittenda est. *Enunc. 6.*

§. XXVI.

Retentionis jus remedium est salutare extrajudiciale, quippe quo quis in loco privato sibi adjudicat rem, tandiu, donec satisfactum, si nempe jam eandem possidet, alioquin si rem privatam debitoris intraverit, jus crediti amplius non habere decrevit DIVUS MARCUS. *L. 7. ff. ad L. 7. ff. ad L. Juliam de vi privat. cum optimum sit, ut si quas se putat quis habere petitiones, actionibus experiatur. L. 13. ff. quod met. caus. cujus decreti vis & usus fori in Rosess. Imp. de anno 1521. rubr. Wie in Irrung der Possession. §. Und ob sich. idem de anno 1572. rubr. Rammert-Gerichte / §. II. fundata, hodieque in foro Saxonico superest defendente, DN. HORN. *Class. 19. Respons. 20. n. 16.* & conceptis verbis in revisa ordinatione processus *t. 5.* comprobatur. DN. BERGER. *Discept. For. t. 5. Obs. 6. n. 4.* Similiter in eum qui cadaver mortuum in loco privato detinet, & ad sepulturam tradere recusat, donec ipsi ratione debiti satisfactum, determinata est in *Nov. 6. Cap. I.* poena gravissima: siquidem actione & jure petendi, licet justissimo, cadit, eandemque quantitatem hæredibus exsolvere, confiscationemque in tertiam substantiæ partem sustinere tenetur; insuper infamia notatur, *auth. item qui. C. de Sepulchr. viol.* STRUV. *Synt. J. C. Ex. 15. Tb. 83.* quale præjudicium de vidua exquias cadaveris mariti defuncti ob illata prohibente legere licet, apud DN. RIVIN. *Enunc. 25. t. 42.**

§. XLVIII.

In hypotheca bonorum immobilium constitutionem

judex de jure Saxonico consentire actumque judicialiter confirmare debet, extrajudicialium enim & in loco privato factarum oppignorationum in concursu creditorum nulla habetur ratio. Secus ac quondam de Jure Civili, juxta cujus dispositionem extrajudicialis judiciali æquiparabatur, Interveniens modo testibus. *L. ii. C. qui potior. in pign.* DN. BERGER. *Discept. For. t. 46. Obs. 3. in princ.* At nunc judicialis posterior extrajudiciali priori merito præfertur; in bonis tamen mobilibus suum fortitur effectum. Interim is, qui alteri ad emendam rem immobilem pecuniam sub expressa rei acquisitæ oppignorationis lege & conditione mutuo dederit, etiam si extrajudicialiter saltem hypotheca constituta, jure prælationis præ reliquis creditoribus etiam antiquiorem habentibus moto concursu fruitur. *O. P. S. t. 43. §.* Also wenn einer. DN. RIVIN. *Enunc. 41. §. 42. tit. 43.* Ex quo videmus, non simpliciter tutos esse creditores primam licet hypothecam habentes, cum sæpius ipsis ignorantibus bona immobilia hypothecis vel tacitis vel his extrajudicialibus gravata esse queant, an vero Dominus jurisdictionis, in bonis, super quibus habet jurisdictionem hypothecam sibi constituere, & consensum de super impertiri valeat, investigat CASP. ZIEGLER.

§. XLIX.

Non tamen extrajudiciales immobilium hypothecæ omni plane effectu destituuntur. Nam debitor ejusque heredes de validitate excipere nequeunt, sed creditor contra hos actione hypothecaria experiri potest, ulterius extrajudicialiter coram notario & testibus impetratæ aut præsentibus testibus promissæ, aut per trans-

510.
 transactionem quorundam arbitrorum sigillis & subscriptionibus corroboratæ omnibus quidem jure reali gaudentibus etiam arrestantibus postponuntur. *Decis. Elect. 60. DAN. MOLLER. ad Constit. 23. P. 2. n. 29. dissentiente CARPZ. P. 2. Const. 23. d. 14. Chirographariis tamen indistincte præferuntur. Const. Elect. 23. P. 2. §. wenn auch & O. P. S. t. 46. §. da auch ein Gläubiger.*

§. L.

Cessiones nominum extrajudiciales & in loco privato factæ Jur. Sax. valent; nec ad formalitatem solennitates judiciales requiruntur per expressam sanctionem O. P. S. t. 46. §. ferner die Nomina CARPZ. P. 2. Const. 23. d. 7. DN. HORN. Class. u. Respons. 62. n. 4. in Ducatu tamen Magdeburgico cessiones actionum jurium & nominum non aliter, quam judicialiter fieri possunt. Ord. Pol. Duc. Magd. C. 50. §. 2. Quam in pronunciando observasse Facultatem Wittebergensem testatur DN. HORN. Class. u. Respons. 52.

§. LI.

Arrestis petitio proprie actus judicialis non est, ergo non opus est, ut creditor judicem pro tribunali sedentem adeat, sed sufficit eum domi suæ vel in via publica aliove in loco pro Arresto decernendo compellare. CARPZ. P. 2. Const. 15. d. 12. idem in Proc. t. 21. Artic. 3. num. 13. MART. t. 48. §. 1. n. 7. & t. 9. §. 2. n. 22. Et licet sit contentiosæ jurisdictionis cognitionemque causæ requirat, cujusmodi actus alias in loco judicii suscipi debent; videtur tamen hic aliud recipi, cum de plano concedantur, adeoque etiam extrajudicialiter fieri posse. Ut raceam eo casu periculum in mora adesse, quo recedendum

E 3

a regu-

a regulis communibus CARPZ. P. 1. *Const.* 29. d. 15. MART.
t. 51. §. 3. n. 9.

§. LII.

Cauponum odium quamvis in jure alias maximum, Arresto tamen extrajudiciali & in loco privato absque injuria afficere viatores atque propria auctoritate detinere possunt abituros, qui nondum exsolventur consumta PETR. MULLER. *ad SRUV. Syn. Jur. Civ. Ex. 8. Th. 3. lit. k.* per verba expressa O. P. S. t. 51. §. *Nach dem der Arrest. in fin.* Dum enim reipublicæ interest caupones esse, apud quos advenæ recipiantur L. 1. 5. ff. *Naut. caup. Stabul.* Publica etiam exigit utilitas, ut citissime illis solvatur, ne desistant ab hospitacione ZIEGLER. *ad d. t. verb. ein Gast.* MART. *ad eund. num. 108. seqq.*

§. LII.

Plura adhuc hac de materia afferri potuissent, at dum O. P. S. hætenus ante oculos maxime habuerim, majorque, quam speraveram, evaserit dissertatio, ulterius progredi non licuit. Reliqua potius commodiori occasione reservans, filum hic abrumpo: Abs te L. B. etiam atque etiam contendens velis haud finistre de hoc labore judicare. De cætero divino Numini pro concessis hucusque viribus fit laus & sempiterna gloria sine

F I N E.

Wittenberg, Diss., 1711 A-G

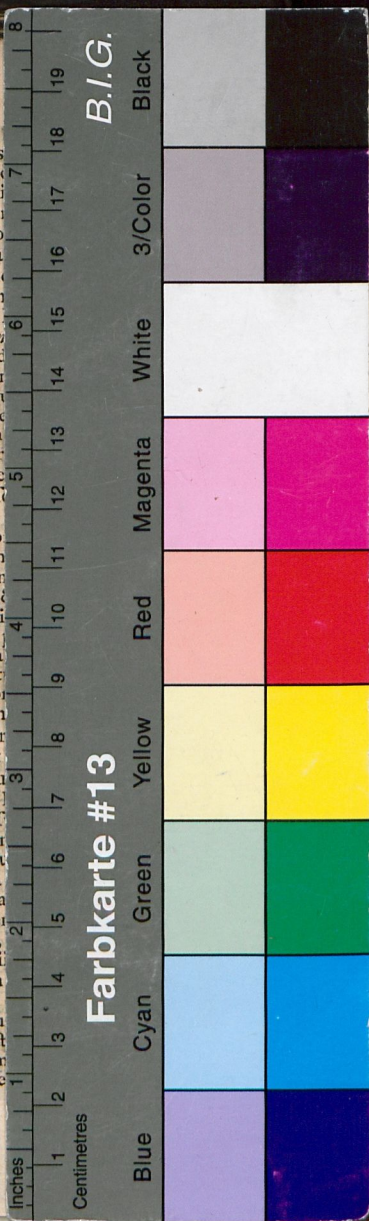
ULB Halle

3

005 310 563

Q. D. R. V. 844
DISSERTATIO JURIDICA INAUGURALIS 498
DE 9

EXPEDITIONE
ACTUUM 1211 6a

JUDICIALIUM
EXTRAJUDICIALI,
ET IN LOCO PRIVATO,

QUAM
ANNUENTE DIVINA GRATIA,

AUSPICIIS
RECTORIS MAGNIFICENTISSIMI
FRIDERICI AVGVSTI,
PRINCIPIS REGII ET SAX. HERED. ETC. ETC.

PRÆSIDE
DN. GEORG. BEYERO, J.U.D.
PANDECT. IN ACADEMIA WITTEBERGENSI P. P.
ET DICASTERIORUM, QUÆ IBIDEM FLORENT,
ASSESSORE GRAVISSIMO,

PRO LICENTIA GRADUQUE DOCTORIS
PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI EXPONET
GOTTLÖB RIVINUS, LIPSIENSIS.
DIE V. OCTOBR. AN. MDCC XI.

VITEMBERGÆ, LITERIS GERDESIANIS.